

Usmernenie č. 31/DZPaU/2020/MU k lekárskeým preventívnym prehliadkam

Finančné riaditeľstvo SR vydáva usmernenie k posúdeniu zdaniteľnosti príspevku zamestnávateľa na lekárske preventívne prehliadky (ďalej len „LPP“) v súlade s ustanoveniami zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“).

1. Legislatívny rámec

V súlade s § 5 ods. 5 písm. e) ZDP predmetom dane nie je hodnota poskytovaných rekondičných pobytov, rehabilitačných pobytov, kondičných rehabilitácií a preventívnej zdravotnej starostlivosti v prípadoch a za podmienok ustanovených osobitným predpisom [napr. zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o BOZP“), zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“)].

V súlade s § 5 ods. 7 písm. h) ZDP je s účinnosťou od 01.01.2020 príjmom oslobodeným od dane z príjmov aj príjem poskytnutý ako príspevok zo sociálneho fondu zamestnávateľa, ak je poskytnutý zamestnancovi na LPP nad rozsah ustanovený osobitnými predpismi [napr. § 30e zákona č. 355/2007 Z. z., zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 577/2004 Z. z.“)].

1.1 Lekárska preventívna prehliadka

Zákon o BOZP ustanovuje všeobecné zásady prevencie a základné podmienky na zistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na vylúčenie rizík a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce. **Zamestnávateľ** v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci **je povinný zabezpečiť** vykonávanie zdravotného dohľadu (§ 30a a 30d zákona č. 355/2007 Z. z.) vrátane **LPP** (30e zákona č. 355/2007 Z. z.) **vo vzťahu k práci**, a to v pravidelných intervaloch s prihladením na charakter práce a na pracovné podmienky na pracovisku, ako aj vtedy, ak o to zamestnanec požiada [§ 6 ods. 1 písm. q) zákona o BOZP]. V súlade so zákonom o BOZP zamestnanec má povinnosť podrobiť sa LPP vo vzťahu k práci.

Povinnosti zamestnávateľa poskytovať LPP sú upravené aj v ďalších osobitných predpisoch (napr. zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, nariadenie vlády SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu sa vykonáva na základe hodnotenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a výsledkov LPP vo vzťahu k práci. LPP vo vzťahu k práci sú súčasťou posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnanca na výkon konkrétnej práce. Sú cielene zamerané na vyšetrenie tých orgánov alebo systémov ľudského tela, ktoré môžu byť poškodené konkrétnym škodlivým faktorom práce alebo pracovného prostredia. Najvýznamnejšími zdravotne škodlivými faktormi práce a pracovného prostredia sú fyzikálne faktory (napr. hluk, vibrácie, neionizujúce žiarenie, ionizujúce žiarenie), chemické faktory (chemické látky a prípravky, najmä karcinogény a mutagény), biologické faktory (baktérie, vírusy, huby, parazity) a iné faktory práce a pracovného prostredia (napr. psychická pracovná záťaž, sensorická záťaž – záťaž zraku, sluchu), ktoré môžu spôsobiť poškodenie zdravia zamestnancov. Osobitné predpisy stanovujú zamestnávateľovi povinnosť zabezpečiť LPP vo vzťahu k práci v určitých intervaloch, napr. pred uzatvorením pracovnoprávneho vzťahu, v súvislosti s výkonom práce, pri skončení pracovnoprávneho vzťahu, mimoriadne LPP.

Rozsah jednotlivých LPP je upravený v Odbornom usmernení Ministerstva zdravotníctva SR o náplni lekárskeých preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci č. S06881-OZS-2016 zo dňa 29.09.2016 (Vestník MZ SR 2016, čiastka 19-38).

Pre správne posúdenie príjmu zamestnanca poskytnutého zamestnávateľom vo forme LPP je potrebné rozlišovať, či LPP je poskytnutá v prípadoch a za podmienok ustanovených osobitným predpisom (ďalej len „povinná LPP“) alebo je poskytnutá nad rozsah ustanovený osobitným predpisom (ďalej len „nadštandardná LPP“).

2. Hodnota lekárskej preventívnej prehliadky, ako príjem, ktorý nie je predmetom dane

Predmetom dane nie je hodnota LPP len vtedy (hodnotou sa rozumie len nepeňažná forma plnenia), ak zamestnávateľ poskytne zamestnancovi **povinnú LPP**. Finančný príspevok poskytnutý zamestnancovi na povinnú LPP nemožno zaradiť medzi príjmy podľa § 5 ods. 5 písm. e) ZDP, t. j. nemožno ho zaradiť medzi príjmy, ktoré nie sú predmetom dane a rovnako medzi takéto príjmy nemožno zaradiť ani plnenie poskytnuté zamestnancovi vo forme nadštandardnej LPP.

Ak pracovná zdravotná služba v súlade s osobitnými predpismi, v rámci opatrení, odporučí vykonať povinné LPP vo vzťahu k práci širšiemu okruhu zamestnancov, napr. zamestnancom vykonávajúcim práce zaradené v prvej kategórii alebo odporučí vykonanie potrebných vyšetrení, resp. očkovaní a to v nevyhnutnom rozsahu, napr. len pre vybranú skupinu zamestnancov, potom aj hodnota takejto preventívnej zdravotnej starostlivosti v prípadoch a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi je pre zamestnanca považovaná za príjem, ktorý nie je predmetom dane [§ 5 ods. 5 písm. e) ZDP].

Príklad č. 1

Zamestnávateľ pre novoprijatého zamestnanca zabezpečil povinnú LPP v súlade so zákonom o BOZP, za ktorú zdravotnému zariadeniu uhradil 500 €. Ide v danom prípade o zdaniteľný príjem zamestnanca?

Keďže zamestnávateľ zabezpečil pre zamestnanca povinnú LPP v súlade s osobitnými predpismi, hodnota tejto prehliadky je podľa § 5 ods. 5 písm. e) ZDP nepeňažným príjmom zamestnanca, ktorý patrí medzi príjem, ktorý nie je predmetom dane.

Príklad č. 2

Zamestnávateľ zabezpečil pre manažérov nadštandardné LPP, zamerané na odhalenie znakov rakoviny. Hodnota jednej nadštandardnej LPP predstavovala 700 €. Môže zamestnávateľ v tomto prípade aplikovať ustanovenie § 5 ods. 5 písm. e) ZDP?

Vzhľadom na to, že ide o nadštandardné LPP, t. j. prehliadky poskytnuté nad rámec osobitných predpisov, hodnota takýchto LPP patrí medzi príjmy, ktoré sú predmetom dane a ustanovenie § 5 ods. 5 písm. e) ZDP nemožno aplikovať.

Príklad č. 3

Zamestnávateľ jedenkrát za dva roky zabezpečuje povinné LPP v súvislosti s výkonom práce pre zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie. Po roku, od absolvovania povinnej LPP, zamestnávateľ pre troch zamestnancov zabezpečil znova LPP (s rovnakou náplňou, akú obsahovali pri povinnej LPP), nakoľko o túto prehliadku zamestnanci požiadali podľa § 6 ods. 1 písm. q) zákona o BOZP. Možno hodnotu LPP pre týchto troch zamestnancov považovať za príjem, ktorý nie je predmetom dane?

V danom prípade nejde o nadštandardné LPP, ale o LPP, ktoré zamestnávateľ na požiadanie zamestnanca poskytol v súvislosti s výkonom práce podľa § 6 ods. 1 písm. q) zákona o BOZP. Vzhľadom na to, možno hodnotu týchto prehliadok zaradiť v súlade s § 5 ods. 5 písm. e) ZDP medzi príjmy, ktoré nie sú predmetom dane.

Príklad č. 4

Zamestnávateľ pre svojich zamestnancov zabezpečuje povinné LPP v súlade s osobitnými predpismi. Po absolvovaní tejto LPP, jeden zamestnanec požiadala zamestnávateľa o zabezpečenie ďalšej LPP so zameraním na dermatologické vyšetrenia. Táto prehliadka nesúvisí s výkonom práce zamestnanca a zamestnávateľ nie je povinný poskytnúť ju zamestnancovi. Môže zamestnávateľ na hodnotu tejto LPP aplikovať § 5 ods. 5 písm. e) ZDP? Ak zamestnávateľ na požiadanie zamestnanca zabezpečí LPP, na ktorú zamestnancovi nevzniká nárok podľa osobitných predpisov, potom na hodnotu tejto prehliadky nemožno aplikovať ustanovenie § 5 ods. 5 písm. e) ZDP. V tomto prípade ide o nadštandardnú LPP a jej hodnota je pre zamestnanca príjmom, ktorý je predmetom dane [ak by zamestnávateľ hodnotu nadštandardnej LPP uhradil z prostriedkov sociálneho fondu, potom by bolo možné aplikovať ustanovenie § 5 ods. 7 písm. h) ZDP].

Príklad č. 5

Pracovná zdravotná služba v súlade s osobitnými predpismi, v rámci opatrení, odporučila zamestnávateľovi, aby vykonal všetkým zamestnancom testovanie na respiračné ochorenie vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2. Možno hodnotu takéhoto vyšetrenia považovať za príjem, ktorý nie je predmetom dane?

Zamestnávateľ, ktorý na základe odporúčenia pracovnej zdravotnej služby zabezpečí testovanie zamestnancov na dané ochorenie, poskytuje preventívnu zdravotnú starostlivosť za podmienok ustanovených zákonom č. 355/2007 Z. z. (v takomto prípade nejde o výkony spadajúce do náplne LPP). Hodnota testovania (vyšetrenia) je v súlade s § 5 ods. 5 písm. e) ZDP považovaná za príjem, ktorý nie je predmetom dane.

Poznámka:

Ak zamestnanec absolvuje test na ochorenie COVID-19 na vlastné náklady, ktoré mu zamestnávateľ neskôr preplatí, ide o peňažné plnenie, pri ktorom nie je možné aplikovať ustanovenie § 5 ods. 5 písm. e) ZDP.

3. Príspevok na lekársku preventívnu prehliadku, ako príjem, ktorý je oslobodený od dane

V súlade s § 5 ods. 7 písm. h) ZDP v znení účinnom od 01.01.2020 sa rozširuje okruh príjmov, ktorý je oslobodený od dane z príjmov fyzickej osoby. Sú to príspevky zo sociálneho fondu zamestnávateľa, ak sú poskytnuté zamestnancom na nadštandardné LPP.

Oslobodenie tohto príjmu nie je podmienené vznikom nároku LPP podľa osobitných predpisov a rovnako nie je podmienené formou poskytnutia, t. j. môže ísť o plnenie poskytnuté v peňažnej alebo nepeňažnej forme. Znamená to, že ak zamestnanec absolvuje nadštandardnú LPP, ktorej hodnotu zamestnávateľ uhradí zo sociálneho fondu, pre zamestnanca je to príjem oslobodený od dane.

Pre správne zaradenie príjmu, by pri každej LPP mali byť vopred dohodnuté vyšetrenia (náplň LPP) a na záver zhodnotenie skutkového stavu s odporúčaním ďalšej liečby. Ak lekár pri absolvovaní nadštandardnej LPP vykoná zamestnancom aj iné výkony, ktoré nepatria do rozsahu náplne zdravotných výkonov LPP, t. j. ktoré nie sú súčasťou predmetu LPP, na tieto výkony nemožno aplikovať oslobodenie podľa § 5 ods. 7 písm. h) ZDP. Na účely oslobodenia takéhoto príjmu podľa ZDP sa navyše urobené výkony posudzujú ako niečo navyše nad poskytnuté samotnej LPP a preto nie je možné posudzovať takéto výkony ako súčasť tejto prehliadky.

Príklad č. 6

Zamestnanec absolvoval nadštandardnú LPP zameranú na dermatologické vyšetrenie, t. j. vyšetrenie kože, pričom bol vopred oboznámený, že za nadštandardnú LPP zaplatí 440 €. Lekár sa so zamestnancom dohodol, že po prehliadke mu vyberie aj znamienko, za čo zamestnanec doplatil 20 €. Vybratie znamienka nepatrilo do náplne zdravotných výkonov, vopred určených do nadštandardnej LPP. Zamestnanec v súlade s internou smernicou požiadal zamestnávateľa o poskytnutie príspevku zo sociálneho fondu na nadštandardnú LPP v sume 460 €. Môže zamestnávateľ na túto sumu aplikovať § 5 ods. 7 písm. h) ZDP?

V danom prípade vybratie znamienka nebolo súčasťou nadštandardnej LPP, a preto ustanovenie § 5 ods. 7 písm. h) ZDP na sumu 20 € nemožno aplikovať. Príspevok zo sociálneho fondu poskytnutý v sume 440 € je pre zamestnanca príjmom oslobodeným od dane a v sume 20 €, za vybratie znamienka, je pre zamestnanca zdaniteľným príjmom.

Príklad č. 7

Zamestnávateľ sa rozhodol pre zamestnancov zabezpečiť nadštandardnú LPP u stomatológa, ktorej hodnota predstavuje 50 € a uhradí ju z prostriedkov sociálneho fondu. Náplňou tejto LPP je odstrániť povlak a odstrániť zubný kameň. Hodnota nadštandardnej LPP je v súlade s § 5 ods. 7 písm. h) ZDP príjmom oslobodeným od dane. Lekár však ošetril zamestnancom aj zubný kaz, za čo si zamestnanec doplatil 70 €. Môže zamestnávateľ aj na túto sumu (70 €) aplikovať § 5 ods. 7 písm. h) ZDP, ak zamestnancom poskytne na tento výkon príspevok zo sociálneho fondu?

Ustanovenie § 5 ods. 7 písm. h) ZDP možno aplikovať len na tie príspevky, ktoré zamestnávateľ zo sociálneho fondu poskytne na nadštandardné LPP. Ak zo sociálneho fondu poskytne príspevky aj na ďalšie výkony, ktoré nespádajú do náplne LPP, potom nemožno aplikovať oslobodenie podľa tohto ustanovenia, ale tieto

príspevky sú pre zamestnanca zdaniteľným príjmom. Znamená to, že príspevok v sume 70 € zamestnávateľ zamestnancovi zdaní v súlade s § 35 ZDP.

Príklad č. 8

Zamestnávateľ z prostriedkov sociálneho fondu zabezpečil seminár na tému náprava zraku prirodzenými metódami, nakoľko zamestnanci pracujú s počítačmi. Možno na hodnotu tohto seminára aplikovať § 5 ods. 7 písm. h) ZDP?

Vzhľadom na rozsah jednotlivých prehliadok, ktorý je upravený v Odbornom usmernení Ministerstva zdravotníctva SR o náplni lekárskeho preventívneho prehliadku vo vzťahu k práci č. S06881-OZS-2016 zo dňa 29.09.2016 (Vestník MZ SR 2016, čiastka 19-38), podľa nášho názoru seminár na tému náprava zraku prirodzenými metódami nepatrí do náplne LPP a preto v danom prípade nemožno aplikovať ustanovenie § 5 ods. 7 písm. h) ZDP.

*Vypracoval: Finančné riaditeľstvo SR Banská Bystrica
Odbor daňovej metodiky
September 2020*